

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ A INŠTITUCIONÁLNO- PRÁVNY RÁMEC

Prehľad súčasného stavu riešenia problematiky monografie vychádza z dostupných prameňov domácich a zahraničných autorov a z dokumentov kompetentných inštitúcií verejnej správy Slovenskej republiky, z relevantných medzinárodných organizácií, z medzinárodných a národných právnych predpisov a noriem.

Teoretické východiská a právny rámec problematiky sme rozdelili do dvoch separátnych častí. V prvej časti sústredíme najnovšie teoretické poznatky z problematiky cezhraničnej spolupráce a nadväzne, v súlade so zameraním monografie, sústredíme poznatky o cestovnom ruchu doma i v zahraničí. Táto kapitola by mala vytvoriť logicky usporiadaný celok, ktorý bude podkladom skúmania danej problematiky v ďalších častiach monografie.

1.1 Cezhraničná spolupráca

Teoretické východiská a právny rámec problematiky cezhraničnej spolupráce sme rozdelili do niekoľkých usporiadaných a logicky na seba nadväzujúcich celkov.

1.1.1 Globalizácia a integrácia

Samotnú globalizáciu ako proces, resp. procesy je náročné definovať. Doteraz neexistuje všeobecne akceptovaná definícia. Globalizáciu chápeme ako zložitý proces vzájomného spájania a ovplyvňovania sa jednotlivých sfér – ekonomických, sociálnych a politických.

Pojem globalizácia sa v ekonomickej literatúre začal vyskytovať od osemdesiatych rokov 20. storočia. Globalizácia je však historický proces, ktorý v súčasnosti nie je ukončený a ktorého kvantita i kvalita sa v procese vývoja menia. Odborná literatúra Cihelková a kol. (2009) sa vo väčšine prípadov zhoduje na troch fázach, v rámci ktorých prebiehali globalizačné procesy. Charakteristiku jednotlivých etáp uvádzajú a analyzujú Hontyová, Lisý a Majdúchová (2006).

Globalizácia vo svete neprebíha ako samostatný či izolovaný jav. Podľa Cihelkovej a kol. (2009) má globalizácia v rámci svetovej ekonomiky vzťah k viacerým procesom, ktoré prebiehajú súčasne s globalizáciou – s procesmi internacionalizácie,

deteritorializácie, s technologickou revolúciou a industrializáciou, a tiež liberalizáciou hospodárskej politiky rozhodujúcej časti vyspelých krajín. Internacionalizácia tak predstavuje nárast transakcií realizovaných medzi jednotlivými krajinami, čo sa v konečnej bilancii odráža aj na vzájomných tokoch investícií, kapitále a obchode. Politickí aktéri sú dôležitou súčasťou internacionalizácie, lebo svojimi rozhodnutiami môžu súkromnému sektoru zjednodušiť, ale aj sťažiť realizáciu transakcií v zahraničí, resp. transakcií so zahraničím (Dudáš et al., 2011).

Výsledkom globalizácie je tiež prepájanie národných ekonomík do väčších, jednotnejších celkov.

Podľa Cihelkovej a kol. (2009) sa regionálna integrácia ako jav začala rozvíjať na začiatku 20. storočia. Prvá etapa bola výsledkom pokusov Nemecka a Japonska stať sa regionálnymi veľmocami. Nešlo o ekonomickú spoluprácu, ale o integráciu, ktorá bola výsledkom geopolitickej rozpínavosti a nakoniec viedla k druhej svetovej vojne. Aj v tomto období vznikali dohody vedúce k liberalizácii ekonomických vzťahov. Z nich najvýznamnejšia je colná únia, z ktorej sa vyvinula hospodárska únia Benelux (Belgicko, Holandsko a Luxembursko). Druhá etapa bola v päťdesiatych až osemdesiatych rokoch 20. storočia. Prevažovali ekonomické záujmy. Krátko po ukončení druhej svetovej vojny boli snahy (Jean Monnet, Altiero Spinelli, Coudenhove-Kalerg) o vytvorenie nadnárodnej európskej organizácie Rady Európy na federalistickom princípe, ktoré však neboli úspešné. Začiatkom päťdesiatych rokov 20. storočia dochádza k tzv. sektorovej integrácii. V roku 1951 bola podpísaná Parížska zmluva a došlo k vytvoreniu Európskeho spoločenstva uhlia a ocele. V roku 1959 vzniká Európske združenie voľného obchodu. Tretia vlna regionalizmu sa datuje od deväťdesiatych rokov 20. storočia a zasiahla celý svet. Vznikli mnohé nové regionálne zoskupenia.

Existuje viacero európskych integračných teórií – federalizmus, funkcionalizmus, neofunkcionalizmus, realistický intergovernmentalizmus, teória interdependencie, transakcionalizmus a ďalšie. Uvedené teoretické prístupy sa stávajú základnými nástrojmi často otvoreného konfliktu dvoch základných tendencií európskeho integračného procesu, ktoré predstavujú stúpeni nadnárodného prístupu a stúpeni medzivládneho prístupu (Fiala, 2007). Fiala a Pitrová (2009) v tejto súvislosti hovoria o dvoch paradigmách, ktorými sú nadnárodný (supranacionálny) prístup a intergovernmentálny (medzivládny) prístup skúmania EÚ.

Obrázok 1 Paradigmy prístupu skúmania EÚ

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Fialu – Pitrovej (2009).

Cihelková je „diamant“ medzi expertmi na svetovú ekonomiku, uznávaná a rešpektovaná v zahraničí. Medzi jej významné diela, ktoré sú vydané v českom a slovenskom jazyku, patria napríklad *Aktuálne otázky svetovej ekonomiky* (2013), kde analyzuje aktuálne trendy, ktoré určujú stále intenzívnejšiu integráciu svetovej ekonomiky, premeny prvkov, vzťahov a mechanizmov jeho súčasného fungovania, poukazuje na problémy, ponúka východiská, ako porozumieť súvislostiam v rýchlo sa meniacom svete. *Európska ekonomická integrácia, procesy, politiky a governance* (2012) prináša komplexný pohľad na európsky integračný proces, jeho reakcie na vývoj vo svete. *Regionalismus a multilateralismus* (2010) charakterizuje posilnenie konkurencieschopnosti regionálnych zoskupení v globálnom prostredí.

Podľa Cihelkovej (2013, s. 23-25) „svetová ekonomika predstavuje reálne sociálnoekonomický systém, ktorého základnými prvkami sú ekonomiky národných štátov a väzby medzi nimi, ostatné zložky, ako napríklad národné korporácie, medzinárodné organizácie, integračné zoskupenia a i. sú typy väzieb v podobe toku tovarov, služieb, mobilných výrobných faktoroch a informáciách a i.“

Cihelková (2013, 28-29) si myslí, že „systém svetovej ekonomiky má svoju štruktúru, ktorú môžeme charakterizovať v obecnej rovine, ale aj z hľadiska turizmu, napríklad merateľné vlastnosti prvkov a väzieb (hodnota medzinárodného obchodu službami a pod.) a nemerateľné vlastnosti prvkov a väzieb (kultúrne a civilizačné vlastnosti etník, politika – ideológia, záujmy a inštitúcie).“

Podľa Palatkovej (2014, s. 11) „svetová ekonomika predstavuje reálny sociálnoekonomický systém, ktorého základnými prvkami sú ekonomiky národných štátov a väzby medzi nimi, ako národné korporácie, medzinárodné organizácie, integračné zoskupenia a pod. Existujú medzi nimi rôzne typy väzieb.“

2 VEDECKÉ CIELE, VÝSKUMNÉ HYPOTÉZY A METODIKA VÝSKUMU

Pri stanovení hlavného cieľa vedeckej monografie a jej parciálnych cieľov sme vychádzali z reálneho poznatkového stavu využívania programov cezhraničnej spolupráce pri rozvoji cestovného ruchu v SR a v susedných krajinách. Inšpiráciou bolo aj zisťovanie a porovnávanie spokojnosti, informovanosti vnímania regionálnej politiky EÚ občanmi EÚ, ktorú uskutočnil Eurobarometer v septembri 2015 (Citizens' Awareness and Perceptions of EU Regional Policy, 2015).

2.1 Vedecké ciele a úlohy

Na základe uvedených skutočností sme za hlavný cieľ monografie vytýčili posúdenie výsledkov analýzy objektívnych (finančných a nefinančných) indikátorov vplyvu cezhraničnej spolupráce na rozvoj cestovného ruchu a s využitím štatistického prieskumu posúdiť vnímané indikátory hodnotenia vplyvu súčasného stavu využívania cezhraničnej spolupráce na rozvoj cestovného ruchu v prihraničnej oblasti Slovenskej republiky a Maďarska, identifikovanie a zhodnotenie prínosov a prekážok rozvoja CR v tomto regióne a napokon navrhnúť ciele a rámec možného projektu lokálneho produktu CR v prihraničnom pásme.

Na splnenie hlavného cieľa monografie sme konzistentne s hlavným cieľom vytýčili úlohy tak, aby ho vhodne dopĺňali. Z tohto hľadiska sme vytýčili celkom osem čiastkových cieľov:

1. Spracovať prehľad riešenej problematiky z domácich a zahraničných zdrojov.
2. Analyzovať príspevok cestovného ruchu SR na hospodársky rozvoj SR za posledné dve programové obdobia, t. j. od roku 2007 do roku 2017 s výhľadom do roku 2027.
3. Analyzovať a porovnať vývoj financovania projektov cezhraničnej spolupráce v oblasti CR v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko vo všetkých doterajších programových obdobiach 2004 – 2006, 2007 – 2013 a 2014 – 2017.
4. Charakterizovať geografický, demografický a ekonomický potenciál skúmaného subjektu na rozvoj cestovného ruchu v rámci cezhraničnej spolupráce Slovenskej republiky a Maďarska s akcentom na špecifický región Novohradu.

5. Dotazníkovým zisťovaním zistiť stav spokojnosti a informovanosti obyvateľstva o možnostiach a vnímaných prínosoch, a prekážkach využívania Programov cezhraničnej spolupráce SR – MR na roky 2014 – 2020 v oblasti CR v prihraničnej oblasti Slovenskej republiky a Maďarska.
6. Dotazníkovým zisťovaním zistiť stav spokojnosti a informovanosti primátorov miest a starostov obcí novohradského regiónu o možnostiach využívania Programov cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko na rozvoj CR a zistiť nimi vnímané prínosy a prekážky.
7. S využitím expertnej metódy Delphi verifikovať výsledky výskumnej časti monografie s dôrazom na aktuálne bariéry využívania programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko na rozvoj CR.
8. Návrh cieľov a rámca projektu lokálneho produktu CR v pohraničnej oblasti Novohradu.

2.2 Výskumný problém a hypotézy

Výskumným problémom vedeckej monografie je zistiť podiel cezhraničnej spolupráce na rozvoji cestovného ruchu s využitím analýz objektívnych indikátorov. Podkladom analýz budú štatistické údaje WTTC, Štatistického úradu SR, Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstva dopravy a výstavby SR a štatistického prieskumu vnímaných indikátorov cezhraničnej spolupráce na rozvoj cestovného ruchu medzi kompetentnými pracovníkmi samosprávnych krajov, starostov obcí a primátorov miest a obyvateľstva prihraničnej oblasti SR a Maďarska.

Na overenie výskumného problému sme vytýčili jednu hlavnú hypotézu a sedem špecifických hypotéz takto:

Hlavná hypotéza (HH): Program cezhraničnej spolupráce SR – Maďarsko na roky 2014 – 2017 bol rozhodujúcim faktorom rozvoja cestovného ruchu v prihraničných regiónoch SR a MR.

Špecifické hypotézy:

Hypotéza 1 (H1): Partnerstvá miest a obcí v krajských organizáciách CR, resp. oblastných organizáciách CR sú výhodou pri príprave a implementácii projektov cezhraničnej spolupráce.

Hypotéza 2 (H2): Obecná samospráva je finančne spôsobilá znášať spoluúčasť na projektoch cezhraničnej spolupráce.

- Hypotéza 3 (H3): Realizáciou projektov cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko sa výrazne zlepšila ekonomicko-sociálna situácia miest a obcí pohraničnej oblasti.
- Hypotéza 4 (H4): Existujú merateľné parametre prínosov projektov cezhraničnej spolupráce na ekonomiku a zamestnanosť miest a obcí.
- Hypotéza 5 (H5): Hlavnou prekážkou cezhraničnej spolupráce v slovensko-maďarskej prihraničnej oblasti je zlá dostupnosť v dôsledku nedostatočnej dopravnej infraštruktúry.
- Hypotéza 6 (H6): Obyvatelia prihraničnej oblasti Slovenskej republiky a Maďarska sú dostatočne informovaní o možnostiach a prínosoch cezhraničnej spolupráce na rozvoj CR.
- Hypotéza 7 (H7): Spolužitie Slovákov s maďarskými susedmi, spolupracovníkmi či rodinnými príslušníkmi nie je bariérou v cezhraničnej spolupráci pri využívaní verejných služieb, nákupov, ani turistiky v Maďarsku.

Predmet výskumu

Predmetom výskumu kvantitatívnych indikátorov vplyvu CR na hospodársky rast krajiny budú:

- priame, nepriame aj indukované príspevky CR na HDP SR,
- príspevky CR v zamestnanosti SR,
- podiel kapitálových investícií na rozvoj CR,
- ranking SR v skôr uvedených indikátoroch v rámci sveta, EÚ a vybraných krajín Európy vrátane Maďarska,
- porovnanie príspevkov CR na rast HDP a zamestnanosti vo vybraných rokoch dvoch programových období.

Predmetom výskumu **kvalitatívnych – subjektívne vnímaných** faktorov budú:

- informovanosť obyvateľstva o význame, prínosoch a prekážkach programov cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko pri rozvoji cestovného ruchu a turizmu,
- informovanosť primátorov miest a starostov obcí o význame programov cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko pri rozvoji cestovného ruchu a turizmu a nimi vnímaná úroveň prínosov a prekážok týchto programov,
- názorový konsenzus vybraných expertov na prípravu a implementáciu projektov na podporu CR z programov cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko, na prínosy a prekážky týchto programov.

3 VEDECKO-VÝSKUMNÉ VÝSLEDKY A ICH HODNOTENIE

Výskumná časť vedeckej monografie bola zameraná na splnenie vytýčených úloh, ktoré viedli k splneniu jej hlavného vedeckého cieľa. Na tento účel bola zvolená štruktúra aj rozsah jednotlivých výskumných úloh.

V úvode kapitoly sú uvedené výsledky systémovej analýzy vplyvu cestovného ruchu na hospodársky rast krajiny. Skúma príspevky CR na rast HDP a zamestnanosť. V ďalšej časti uvádzame analýzu stavu, vývoja a porovnania programov cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko v troch po sebe idúcich programových obdobiach od roku 2004 až po rok 2020.

Tretia časť kapitoly prezentuje výsledky štatistického prieskumu názorov obyvateľov pohraničného územia SR a Maďarska o úrovni informovanosti, význame, prínosov a prekážkach implementácie programov cezhraničnej spolupráce.

Štvrtá časť kapitoly prináša geografickú, demografickú a ekonomickú charakteristiku skúmaného subjektu územia Novohradu, na ktorú nadväzuje ťažisková časť kapitoly, a to interpretácia výsledkov prieskumu názorov primátorov miest a obcí na plnenie cieľov programov cezhraničnej spolupráce, na ich prínosy a prekážky pri príprave a implementácii projektov. V záverečnej časti kapitoly je uvedená expertná analýza metódou Delphy, ktorá bola uplatnená ako nástroj na verifikáciu výsledkov čiastkových analýz a na overenie stanovených hypotéz monografie. V závere kapitoly je uvedený rámcový návrh projektu na zvýšenie atraktivity vybraného územia Novohradu.

3.1 Analýza vplyvu cestovného ruchu na hospodársky rast krajiny

Cestovný ruch je významná hospodárska aktivita vo väčšine krajín sveta. V Slovenskej republike je dokonca najdynamickejšie sa rozvíjajúcim odvetvím národného hospodárstva. Toto odvetvie priamo i nepriamo ovplyvňuje hospodársky rast krajiny. Štatistická divízia OSN schválila metodiku účtovníctva (Yearbook of Tourism Statistics, 2017), ktorá kvantifikuje len priame príspevky cestovného ruchu a turizmu na rast HDP.

WTTC však zastáva názor, že celkový príspevok cestovného ruchu a turizmu je oveľa väčší, a preto cieľom jej pravidelných ročných prieskumov by malo byť zachytenie aj jeho nepriameho a indukovaného vplyvu. WTTC od roku 2007 skúma tieto vplyvy za všetky členské krajiny a výsledky publikuje v ročenkách dostupných na svojej web stránke.

Na skúmanie celkového vplyvu CR na hospodársky rast krajiny vyvinula metódu, ktorou sa riadi pri skúmaní kľúčových faktov:¹

- **priamy príspevok CR na rast HDP** – HDP vytvorený odvetviami, ktoré sa priamo zaoberajú turistami vrátane hotelov, cestovných kancelárií, leteckých spoločností a iných služieb osobnej dopravy, ako aj činnosti reštaurácií a oddychu, ktoré sa priamo zaoberajú turistami. Je to ekvivalent celkových výdavkov na službu cestovný ruch (pozri ďalej) v krajine bez nákupov z týchto odvetví (vrátane dovozu). Priame príspevky zahŕňajú:
 - **výdavky zahraničných turistov** – výdavky v rámci krajiny zahraničnými turistami na obchodné a voľnočasové cesty vrátane výdavkov na dopravu, ale okrem medzinárodných výdavkov na vzdelávanie,
 - **výdavky na cestovanie a turistiku** – výdavky v rámci krajiny domácimi cestujúcimi za obchodné a voľnočasové aktivity,
 - **všeobecné zdroje vlády** – výdavky vlády na služby cestovného ruchu priamo spojené s návštevníkmi, ako sú napríklad kultúrne služby (napr. múzeá) alebo rekreačné aktivity služieb (napr. národné parky),
 - **spotreba domáceho cestovného ruchu** – celkové príjmy vytvorené v rámci krajiny podľa odvetví, ktoré sa zaoberajú priamo turistami vrátane ich ciest do zahraničia, domáce výdavky a vládne individuálne výdavky, nezahŕňa to výdavky cestujúcej verejnosti v zahraničí,
 - **príjmy v oblasti cestovného ruchu** – výdavky na služobné cesty v rámci krajiny domácimi a zahraničnými návštevníkmi,
 - **využitie cestovného pobytu** – výdavky na trávenie voľného času v rámci krajiny domácimi a zahraničnými návštevníkmi;
- **celkový príspevok CR na rast HDP** – HDP vytvorený priamo sektorom cestovného ruchu a jeho nepriamymi a vyvolanými vplyvmi;
- **priamy príspevok CR k zamestnanosti** – počet priamych pracovných miest v rámci cestovného ruchu;
- **celkový príspevok CR k zamestnanosti** – počet pracovných miest vytvorených priamo v sektore cestovného ruchu plus nepriame a vyvolané príspevky;

¹ WT&TC. 2017. *Travel & Tourism Economic Impact 2017*. Glossary, s. 15.

4 DISKUSIA O DOSIAHNUTÝCH VÝSLEDKOCH

Výsledky teoretickej aj analyticko-syntetickej časti monografie poukazujú na celý rad otázok, ktoré si vyžadujú zamyslenie, hľadanie riešenia a spôsobov, ako nájsť adekvátne odpovede.

4.1 Teoretická časť

Teoretická časť monografie poukázala na nejednotnosť vo výklade základných termínov cestovný ruch a turizmus. Existuje celý rad autorov a inštitúcií, ale aj lexikóny, pre ktoré turizmus je synonymom cestovného ruchu. Potvrzuje to aj porovnanie: podporovať turizmus = podporovať cestovný ruch. Takisto je možné prijať názor, že termín turizmus, využívaný v názve medzinárodnej organizácie UN WTO alebo WTTO, je nesprávne prekladaný ako turizmus.

Prikláňame sa však k odbornému výkladu Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra, ktorý na žiadosť Sekcie cestovného ruchu Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky vypracoval stanovisko, v ktorom sa uvádza, že v slovenskej terminológii termín turizmus je spájaný s pobytom v prírode a tiež s druhom športu chôdzou (turista, turistický pobyt, turistická mapa, turistická výstroj a pod.). Na druhej strane cestovný ruch definuje ako odvetvie zamerané na cestovanie a pobyt mimo bydliska s cieľom rekreácie alebo poznávania. Preto sa v stanovisku jazykovedného ústavu explicitne odporúča jednotne používať termín cestovný ruch na pomenovanie daného odvetvia. Vzhľadom na zameranie monografie sme sa s týmto stanoviskom stotožnili, a preto v monografii využívame len tento termín.

Druhá kapitola sústreďuje teoretické východiská a inštitucionálno-právny rámec pre problematiku cezhraničnej spolupráce a jej vplyvu na rozvoj cestovného ruchu. Výsledky potvrdzujú, že Slovenská republika má dostatočne vytvorený inštitucionálny aj právny rámec na riadenie procesov v cestovnom ruchu aj v cezhraničnej spolupráci v súlade s pravidlami EÚ a vlastnými strategickými cieľmi, potrebami a možnosťami.

4.2 Vedecko-výskumná časť

Ťažisko monografie bolo položené na výsledky vedecko-výskumnej (analyticko-syntetickej) časti, ktorá bola zameraná na splnenie hlavného cieľa a jeho osem parciálnych cieľov.

Pri kvantitatívnom skúmaní vplyvu cestovného ruchu na hospodársky rast SR sme vychádzali z podkladov Svetovej rady pre cestovný ruch, ktorá pravidelne ročne vydáva ročenky pre svoje členské krajiny pod názvom *Travel & Tourism Economic Impact Slovakia*. Tieto ročenky sme uprednostnili pred domácimi zdrojmi preto, lebo obsahujú metodiku a dáta, ktoré poskytujú lepší obraz o dosahoch CR na hospodársky rast.

Výsledky priamych príspevkov a celkového príspevku CR na rast HDP, ako aj priamych a celkových príspevkov CR na zamestnanosť, vývoz turistov a investície v priebehu rokov 2007 – 2017 s výhľadom do roku 2027 odhalili niektoré skutočnosti.

Podiel priameho príspevku CR na HDP sa pohyboval v rozsahu od 2,1 % v roku 2007 až do 2,3 % v roku 2017. Môžeme povedať, že bol stabilný s miernymi výkyvmi v rokoch 2009 a 2012.

Lepšie vyznieva hodnotenie celkového príspevku CR na tvorbu HDP, ktorý okrem priamych príspevkov zahŕňa aj indukované a nepriame príspevky, ktoré v rokoch 2016 a 2017 predstavovali hodnotu vyššiu ako 6 % (pozri časť 2.3). Tento pozitívny trend mohol byť ovplyvnený organizačnými zmenami, t. j. zrušením SACR a vytvorením sekcie CR na MDV SR (vznik KOOCR, OOCR), prijatím stratégie CR a marketingovej stratégie v roku 2013 a vynaložením finančných prostriedkov na podporu CR. Toto pozitívne hodnotenie môžeme oprieť aj o údaj OECD, ktorý uvádza, že celosvetový priemer podielu CR na tvorbe HDP je 4,1 %. Ďalší pozitívny trend môžeme sledovať zo štatistických údajov ŠÚ SR aj Eurostatu, ktorý za rok 2016 zaznamenal nárast počtu prenocovaní v SR o 17,9 % oproti roku 2015.

Napriek týmto trendom musíme konštatovať, že v celosvetovom rebríčku priamych príspevkov CR na HDP je SR na 134. mieste. Na porovnanie – ČR je 79. a MR 35. Lepšie poradie SR vykazuje v investíciách do CR, kde na konci roka 2017 je na 70. mieste a ČR na 165. mieste, Maďarsko je na 42 mieste.

Pri porovnaní vedenia štatistických údajov za CR na Ministerstve dopravy a výstavby SR a WTTC konštatujeme, že metodika hodnotenia vplyvu CR na hospodárstvo krajiny medzinárodnou organizáciou WTTC je prehľadnejšia a poskytuje lepší podklad na rozhodovanie kompetentných orgánov verejnej správy na úseku cestovného ruchu. Preto jedným z našich návrhov bude preskúmať možnosť zavedenia tejto metodiky aj na regionálnu úroveň v Slovenskej republike.